

קונטרס

שערי תפילה

ביאורים על

ברכת התורה

מתוך שיעורים על סדר התפילה

מאת הגאון הגדול

רבי ישראל דוד שלזינגר שליט"א

רב דקלה שערי תפלה - מאנסי - ניו יורק

נכתב ונערך בסיוע של

יצחק זאב הלוי פיש

חודש מתן תורה - סיון ה'תשפ"ג

הקלטות של כל השיעורים

מדרב שלימ"א

ניתן להשיג בארה"ב

אצל ר' אלימלך זאב גלאנץ

(845)-425-4540

FX 845-371-1248

©

כל הזכויות שמורות

ניתן להשיג

אריך ישראל

יצחק זאב פיש

חפץ חיים 11

מודיעין עילית

053-3167722

(972) 08-9740245

פאר הדרך

עימוד ספרים וקונטרסים
08-9797984
9797984@okmail.co.il

ניתן להשיג את ספרי הרב שלימ"א

שערי ליל המדר

פרדס שדי - על התורה

שערי תשובה - המפורש והמבואר

כרך א - שער ראשון

כרך ב - שער שני [א-יד]

כרך ג - שער שני [טו-כה]

שערי פורים

שערי שבועות

שער הבית הנהגת האדם

הקדמה

קול רנה וישועה באהלי צדיקים

קונטרס זה יוצא לאור בעזה"י לרגל ולכבוד שמחת בית מורינו שליט"א, בהכנס נכדו הבה"ח כמר **אפרים פישל נ"י** בן לחתנו הרה"ח רבי אברהם מרדכי שטרוך שליט"א, לנועם עול התורה והמצוות.

הקונטרס העוסק בענין "ברכת התורה" נערך מתוך שיעורי מורינו שליט"א המופלאים והעריבים לכל על סדר התפלה, ונתבארו בו בין היתר שיטות הראשונים והאחרונים אי ברכת התורה חיובה מדאורייתא או מדרבנן והמסתעף, חיוב הזהירות והכוונה בברכת התורה, חובת התפלה על הצאצאים והתלמידים, חובת לימוד התורה וגודל המעלה להיות שקועים בה, וצורת הרצינות והכבוד הראויים לתורה הק' ולומדיה.

וכמה נאים הדברים להוציא לאור לכבוד שמחת הבר מצוה את הקונטרס בענין **ברכת התורה**, שהרי ידוע מה שדנו האחרונים אם ברכת התורה שבירך הקטן בבוקר פוטרת גם את הלילה בו נעשה מחוייב במצוות מדאורייתא, ולדעת הפוסקים שמה שקיים בקטנותו לא מהני לגדלותו, נמצא שבלייל הבר מצוה, חייב לברך שוב ברכת התורה, ובאמת שכן מטו בשם הגרי"ז שאמר לכוון בברכת אהבת עולם לפטור בברכת התורה, וכדי לקיים הדין שצריך לשנות לאלתר, אמר שיקרא פעמיים פסוק "וכתבתם", א' בשביל קריאת שמע וא' בשביל לימוד התורה, וכפי שהאריך בזה מורינו שליט"א בשיעוריו.

ולפי זה המצוה הראשונה שמקיים חתן הבר מצוה בלילה שמתחייב במצוות, היא **ברכת התורה**. ואשר על כן שמחה גדולה היא לנו על שזכינו להוציא לאור משיעורי מורינו ורבינו שליט"א, לרגל השמחה באהלו, את שיעוריו המחכימים והמאלפים על מצוה רבתא זו שהיא התחלה טובה לכל המצוות שמקיים האדם בכל ימי חייו.

ברכה מיוחדת לסבא הגדול הגאון הצדיק רבי שמואל עקיבא יפה שלזינגר שליט"א אב"ד שטרסבורג ולהרבנית תליט"א, עם כל שאר זקניו וקנותיו של חתן הבר המצוה נ"י, לרגל השמחה

השרויה בביתם. והגנו לברכם שיזכו לנחת דקדושה מכל יוצאי חלציהם, ולראות בביאת משיח צדקנו יחד עם כל בית ישראל בב"א.

ונסיים בברכת הודאה למו"ר שליט"א אשר מבארו אנו שואבים וממיימיו אנו שותים, שיזכה להאריך ימים על ממלכתו בהמשך הרבצת התורה מתוך בריאות גו"נ למען שמו יתברך.

כמו כן עלינו להודות לכל העוזרים והמסייעים, שעמלו וטרחו לסדר את הדברים בצורה נפלאה ביותר בעריכת קונטרס זה, ולאלו שהוזילו מהונם החפצים בעילום שם, שבזכותם יצא לאור קונטרס זה בהדרו.

שומעי לקחו של מורינו בארץ הקודש

אור לי"ב לחודש שבו ניתן התורה ה'תשפ"ג

תוכן עינינים

סימן א ברכות התורה צריך לזוהר בה מאוד מצוה דאורייתא או מדרבנן

- ט ברכת התורה צריך לזוהר בה מאוד
- ט ברכת התורה מדאורייתא או מדרבנן
- י מקור ברכת התורה מהתורה
- יא האם חיוב ברכת התורה כשלומד בפה או גם בהרהור
- יא כל התורה כולה שמותיו של הקב"ה
- יב אדם שלומד שורה אצלו השכינה
- יג צריכים לגשת ללימוד התורה בפחד ויראה ורתת וזיע
- יג התורה היתה כתובה ברצף אחד ואחר כך נחלקה למילים
- יד מה השייכות של ידעי שמך ללומדי תורתך
- טו כל הש"ס הוא כל כולו שמותיו של הקב"ה
- יז צריך לגשת ללימוד הגמ' באותה אימה כמו לכתבי הרש"ש
- יז על ידי לימוד התורה מכפר גם על חילול השם
- יח מה נשתנה מצות ברכת התורה מכל המצוות שתיקנו על זה שלש ברכות
- כ ג' ברכות על תורה כנגד - ברכת המצוות, ברכת הנהנין, וברכת השבח
- כא טעם שאשה חייבת בברכת התורה
- כא טעם שברכת התורה מברכים לפני, וברכת המזון אחרי
- כג הברכה שלפני הלימוד כדי לזכור שלומד משום שקדשנו במצותיו
- כג בדברי הגמ' 'על מה אבדה הארץ'
- כד על ידי לימוד התורה תתעצם עצמותינו בקדושת התורה
- כה ברכת התורה הוא ברכה לאחריה של יום האתמול וברכה לפנייה של יום הבא
- כו טעם שמבקשים על התורה שיהיה לשמה לעומת מצות תפילין וכו'
- כז הסבר השפת אמת מדוע מברכים ב' ברכות בברכת התורה
- כח היוצא מדברינו שיש כמה יסודות בברכת התורה:

סימן ב מעלת אמירת ברכות התורה זוכה לתורה לשמה

- כט ע"י ברכת התורה יזכה ללמוד לשמה
- על מה אבדה הארץ - היה להם חשקת ואהבת התורה, ולשם זה למדו, ושכחו לגמרי מנותן התורה
- כט התורה הק' היא כולה שמות הוי"ה - לכן חמור מאוד להפסיק באמצע הלימוד

טעם שמברכים ברכת התורה לפני התפלה ולא לפני הלימוד לא
 ברכת התורה היא שבח על המתנה הנפלאה שנתן לנו את התורה לא
 טעם שברכת התורה על היום ולא על הלילה כסדר הבריאה ויהי ערב ויהי בוקר לא
 טעם דהוי ג' ברכות בברכת התורה לב
 דברי המהרש"א בטעם ג' ברכות בברכת התורה לג
 מפני מה אין מצויין ת"ח לצאת ת"ח מבניהן – אין להם ערך לתורה לד
 כשיראו את רצינות ברכת התורה זה מנחיל אהבת תורה לו
 עיקר תכלית הלימוד הוא, על מנת שיהיו הדברים על לבבו לזכרון ולא ישכחם לו
 ברכת התורה בכוונה סגולה נפלאה לזכרון לז
 כשאדם ישליך את עצמו לגמ' ימתק לו התורה לט
 משל מהחפץ חיים – אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה מ
 להקדיש זמן לאמירת ברכת התורה בכוונה מא
 האומר ברכת התורה בקול רם, ובכוונה, מובטח לו שלא יבוא לו חטא כל אותו היום מא
 ברכת התורה היתה גם בזמן שבית המקדש היה קיים מא

סימן ג אשר קדשנו במצוותיו וצונו 'לעסוק' בדברי תורה

מה כתב בעל הלכות גדולות בהקדמה, וטעמו מב
 טעם שמסכת ברכות לא נקראת מסכת קריאת שמע מג
 האם הנוסח לעסוק בדברי תורה – לעסוק 'על' דברי תורה מג
 לעסוק בדברי תורה – לעשוק בדברי תורה מד
 טעם הדבר שבתורה שבכתב כותבים אות ס' באות ש, ובתורה שבע"פ באות ס' מד
 התורה לא מתקיימת אלא מה שנלמד בעמל ויגיעה ויראה מו
 טעם תינוק שלמד במעי אמו משתכח ממנו תלמודו מפני שלמד בלי עמל מו
 היום נהיה מצב חדש, מגישים את התורה ללומדים על טס של זהב מז
 עיקר קנין התורה הוא כשעמלים בתורה מז
 לאחר שתרגם יונתן בן עוזיאל, א"י נודעזה ד' מאות פרסה על ד' מאות פרסה שנחסר
 בעמלות התורה מח
 טעם שאין מברכים על ברכת התורה כשהפסיק כמו על סוכה ועוד מח
 לעסוק בתורה צריך לחיות כבע"ב בתורה ולא כפועל בתורה מט
 טעם שנשים מברכות על ברכת התורה נא
 בעסק התורה אין חשש שהמתחרה יגנוב לו פרנסתו נא
 טעם שבברכת התורה מתפללים על אחרים לעומת שאר הבקשות נב
 אנו עמלים והם עמלים נג
 בעסק התורה לאחר שעמל עליה, ראה שלא כיוון לאמיתו של תורה, לא הפסיד את העמלות,
 לעומת בעסק אחר שהפסיד נד
 הסבר ולומדי תורתך 'לשמה' נה

סימן ד לעסוק בדברי תורה

מהי נוסח הברכה לעסוק בדברי תורה – על דברי תורה נט
 עסק התורה הכוונה שיעסיק את מוחו של האדם כל היום בתורה כבעה"ב של עסק נט
 על עזבם את תורתי הכוונה שבשעה שהלכו מלימוד התורה, היה הפסק גמור ס
 עסק התורה ממלא כל רגע מהחיים ס
 הלימוד צריך להיות לשמה אך ויש שהלימוד לא לשמה גם אז יש ללמוד סא
 חילוק בין 'על' מצות – ל'לעסוק' סג
 מה הוא עסק סג
 ומהו לעסוק 'בדברי' תורה. והאם מהרהר הוי עוסק סד
 'והערב נא ה' אלקינו את דברי תורתך 'בפינו' סו
 טעם שבסעודת ה'ליתן' יהיה דוקא מהליתן והיין המשומר מזמן הבריאה סז
 אדם יש להעריך כל הבנה אשר מתחדש לו בגמ' הקב"ה מנשקו סח
 לא לזלזל בלימוד אשר אינו נוגע למעשה להלכה בזמנינו, הכל תורה מפי ה' סט
 לאחר שבירת הלוחות הוצרך האדם לעמול ולהתייגע בלהבין את התורה הק' ע
 אור התורה נמצא חדר בתוך חדר וכל שנכנסים יותר פנימי מגלים את האור יותר חזק עא
 מדוע אין אנו מברכים פעם אחת בחיים, זה הרי חיוב של כ"ד שעות ביממה עב
 ישוב מהשם משמואל עג
 ישוב מהחתם סופר עג
 אמר הקדוש ברוך הוא לישראל מכרתי לכם תורתי כביכול נמכרתי עמה עג

סימן ה והערב נא השם אלקינו את דברי תורתך בפינו ובפיות עמך בית ישראל

פירוש המילה והערב עו
 והערב – לשון הושענה רבה – מבקשים שהשי"ת יהיה ערב בעדינו שהמשפט יצא עו
 לטובה עז
 והערב – שהתורה תהיה מעורבת בתוכי עז
 כל ישראל ערבים – מעורבים אחד בשני עח
 דברי אגלי טל; עיקר מצות לימוד התורה, להיות שש וששמח ומתענג בלימודו עט
 השמחה בלימוד התורה היא אחד ממ"ח קניני התורה פ
 התורה צריכה להיות בלועה בתוכנו בעצמותינו פ
 לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה פ
 אם נראה שכל ימי חייו היה עסקו בה שלא לשמה, ג"כ אתה חייב לנהוג בו כבוד פא
 תפלת והערב נא – יזכה לכל הפחות שיהיה לו 5 דק' של מתיקות התורה מתוך הסדר פא
 הסבר ב'לא לשמה' פב
 הלימוד צריך להיות באופן שנלחמו זה עם זה בעת הלימוד פב
 החלק עיקרי של התורה שבע"פ, היא העמלות בה פד

טעם שמקדימים לעסוק בדברי תורה ולאחר מכן והערב נא..... פה
 אם היו בני אדם מרגישין במתיקות ועריבות טוב התורה, היו משתגעים ומתלהטים
 אחריה..... פו
 שהילד יראה שהאבא נאה דורש נאה מקיים..... פח
 צריך להראות לרבש"ע שאנחנו מחשיבים את התורה..... פט
 מה ענה רבי חיים וואלוז'ינער לשאלה מה זה עולם הבא..... צ
 מי ערב לנו שלא ניכשל בחטא..... צ

סימן ו והערב נא ונחיה אנחנו וצאצאינו כולנו יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה

ו'הערב; פירוש, וביאור הברכה לפי"ז..... צא
 שאדם מרגיש את מתיקות התורה אינו יכול לפרוש ממנה..... צב
 רבי יוחנן תיקן את נוסח והערב לשיטתו בהא דקורא בלא נעימה וכו'..... צג
 ביאור הבקשה 'והערב בפיו' שלומד צריך להוציא בפיו..... צד
 הפגם של תורתו של דואג לא הוציא בפיו..... צה
 ע"י העמל שמוציא בפיו זוכה שתתקיים התורה אצלו..... צו
 החידושים בתורה מתגלים ע"י שמוציא בפיו..... צו
 בהא דמברכים 'לעסוק' בדברי תורה ולא 'על'..... צז
 בשביל לזכות לתורה צריך לשמור על פיו..... צט
 הפה של ישראל הוא ככלי שרת..... צט
 על ידי שמירת הפה זוכה למתיקות התורה..... ק
 על ידי שהאדם שומר פיו זוכה שכל דיבוריו יהיו בדברי תורה..... קב
 הפה של היהודי הוא הקלף של תורה שבע"פ וצריך להיות בקדושה..... קד

סימן ז ונחיה אנחנו וצאצאינו וצאצאי עמך בית ישראל כולנו יודעי שמך

בנוסח וצאצאי צאצאינו..... קו
 באם יש הבטחת חז"ל שג' דורות שלומדים שלא ישכח מפי זרעו וזרע זרעו א"כ אין צורך עוד
 ללמוד..... קו
 מדוע מוסיפים וצאצאינו..... קז
 חיוב גדול להתפלל על הצאצאים בהצלחת התורה והיראה ומידות טובות..... קט
 לצום על חינוך הילדים..... קיא
 תענית דיבור להצלחת בניו בתורה ובמידות טובות..... קיא
 התפלה על חינוך הילדים צריך לכלול גם את עצמו..... קיא
 שאיפתנו שהצלחת הילדים יהיה המקסימום שיש..... קיב
 בזמן עשית מצווה תתפלל האם על ילדיה..... קיג
 הרמב"ם; ובכן תתפלל אשה תמיד, בשעה שהמצוה בידה..... קיד

טעם שמתקבלת התפלה בשעת עשית מצווה קיד
 טעם שלא גדלים הילדים ת"ח קטו
 טעם שאנשי כנסת הגדולה לא קבוע בתפלת שמונה עשרה על הצלחת הילדים קטז
 טעם שבבקשה על תורה אומרים על הקב"ה 'אבינו' קטז
 איך נכנס בתוך ק"ש ושונתם לבנין התורה מדברת על האדם עצמו קיז
 ענין התפילה על הצאצאים שייך לכולם קיח
 כל מה שיודע צריך ללמוד לאחרים קיח
 ההבדל בין מנוח לאברהם אבינו שהאחרון הפיץ התורה לרבים קיט
 אף אם התמסר לאחרים לא יפסיד כלום קכ
 עיקר השכר של אברהם אבינו מה שנתעסק ללמד לאחרים קכא

סימן ח כולנו יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה

יסורים שע"י עסק התורה מצילים מיסורים אחרים קכה
 בענין לשמה קכו
 צריך יראת שמים קודם הלימוד קכז
 אי אפשר ללמוד מתוך הנאות עוה"ז קכח
 כולנו יודעי שמך קל
 כל אחד זוכה להתקרבות ה"ת בלימוד התורה קלב
 טעם שיודעי 'שמך' לשון יחיד קלג
 בעצם לימוד התורה הרי דבוק בהקב"ה קלג
 על ידי התבוננות ועוד התבוננות בתורה הק' יביאהו לאהבת ה"ת קלה

סימן ט ביאור הברכה בא"ה המלמד תורה לעמו ישראל

הבה נתבונן במפרשים ביאורים נוספים קלז
 שמירה בשעות המוקדמות של הבוקר ללימוד התורה קלט
 המלמד תורה לעמו ישראל לאפוקי גוי קלט
 כל תיבה שיוצא מפיו של לומד התורה כביכול באותו זמן יוצא מפיו של הקב"ה קמ
 הלומד לשמה הקב"ה מגיע את דבריו קמא
 ההפלאה; מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל קמב
 חמוק"י ירכיך, חמוק"י ר"ת ח'סורא מ'יחסרא ו'הכי קתני קמג
 היגיעה בהבנה בלימוד מביאה לידי אהבת תורה קמה
 הסבר ב'אשר בחר בנו' – והרי סיבב בין אומות העולם ולא רצו – מאי רבותא באשר בחר בנו קמו
 המלמד תורה לעמו ישראל, כביכול לומד עצמו תורה קמז
 רבי יוחנן נסתלק לאחר שריש לקיש נסתלק משום שלא היה לו מי יקשה לו קושיות קמט
 טוב עין הוא יברך קמט

סימן י' אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו

ברכת אשר בחר בנו – מעולה שבברכות קנא
 משה רבינו תיקן ברכה זו קנא
 נוסח הברכה של משה רבינו קנב
 ביאור נוסף בברכה אשר בחר בנו קנג
 אשר בחר בנו – כפה עלינו הר כגיגית קנד
 כופין אותו עד שיאמר רוצה אני קנה
 טעם שכל יהודי יש את אותו הנוסח בתפלה קנו
 יהודי קם בבוקר ושואל את עצמו האמנם הקב"ה בחר בי? קנז
 הסבר; בחירה - אהבה - רצון קנז
 עוד הנ"ל קנט
 דומם - צומח - חי – מדבר - ישראלי קס
 יהודי הולך ברחוב צריך להודות על אשר בחר בנו מכל העמים קסא
 כי לקח טוב נתתי – תורתי הקב"ה משתעשע כביכול עם התורה קסב
 אין אומתנו אומה אלא בתורתה קסג

סימן יא' אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו

אל שעוד לא ההינו ראויים לקבל התורה בכל זאת הקב"ה בחר בנו ונתן לנו אותה קסה
 כל אחד ואחד מובחר הוא אצל הקב"ה קסה
 וכי הקב"ה בחר בנו - הרי הקב"ה הלך לכל האומות קסו
 בדיני שכיחה העני זוכה – ק"ו מצוה שנעשה בכוונה כמה יהיה שכרו קסז
 ראשי תיבות של 'בחר' - ב"ישנים, ח'סדים, ר'חמנים. קסז
 הסבר זדונות נעשות לו זכויות - נמצא חוטא נשכר? קסח
 אשר בחר בנו – לכוון על מעמד הר סיני קסט
 באהבה רבה / אהבת עולם – יש לזכור את ה' זכירות קע
 הרמב"ם; זכרו מעמד הר סיני, שצינו הקדוש ברוך הוא לזכרו תמיד וגם הזהירנו מלשכוח אותו. קעב
 מהו הדרך ללמוד יראת שמים קעג
 אילו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה קעד
 אילו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה קעה
 ויספר משה לעם את כל החוקים את כל המשפטים – מהו לשון סיפור קעה
 בכל ברכה יש לנו זכירה - מעמד הר סיני. קעו
 טעם שמשה רבינו לא דאג שבניו יהיו במעמד הר סיני קעט
 יראת שמיים לומדים ממעמד הר סיני. קפ
 קול גדול ולא יסף – ולא פסק קפא

סימן יב המשך אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו

שאדם צריך מאוד להיזהר שלא יהיה כ'שוכח דבר אחד ממשנתו. קפד
 ברוך אתה השם נותן התורה. קפד
 נותן התורה – לשון הורה. קפה
 טעם ש'שבועות' לא נכתב בתורה מתן תורה. קפה
 בעת שאדם לומד הקב"ה רבו. קפו
 מזמן מתן תורה כל רגע מתחדש חידוש חדש. קפו
 הבן יקיר לי אפרים אם ילד שעשועים. קפז
 ביאור ברכת נותן התורה. קפז
 היום הזה נהיית לעם, וכי אותו היום נתנה תורה לישראל?, והלאה אותו היום סוף ארבעים שנה
 היו. קפח
 מדוע מברכים כל יום ברכת התורה – לימוד התורה אין בה הפסק. קצ
 כל יום יהיו בעיניך כחדשה – יש לברך עליה כל פעם מחדש. קצ
 כחום היום – היום אני צריך לקיים מצוה הגם שקיים כבר אתמול. קצא
 בדבר גשמי אין מצב שיהיה עונג ושביעה באותו זמן – משא"כ בתורה הק'. קצב
 כל מה שעתיד תלמיד לחדש נתנה למשה בסיני – כל יום יש מתן תורה מחדש ממילא יש
 חידושים כל הזמן. קצב
 קול גדול ולא יסף – ולא פסיק. קצג
 יצרו של אדם מתחדש עליו בכל יום. קצד
 עצה שיהיה האדם בהתחדשות כל הזמן. קצה
 משל מהמגיד מדובנא – אשר בחר בנו מכל העמים. קצו

הנהגת ראש הישיבה זצוקללה"ה בערך קדושת התורה הק'. קצה 1901

